

ALLE
LEERLINGEN
ACTIEF EN
ALERT

DR. SPENCER KAGAN

COÖPERATIEVE WERKVORMEN

voor elke groep en ieder vak

BEWERKT DOOR TAMARA KAMMAN, SANDRA LOUSBERG EN CAROLA RIEMENS

bazalt

Colofon

Vertaling:	Benescript
Bewerking voor het Nederlandse onderwijs:	Tamara Kamman, Sandra Lousberg en Carola Riemens
Projectleiding/eindredactie:	Nicole van de Velde
Vormgeving cover:	Nanja Toebak
Vormgeving binnenwerk:	Sabrina Wakker, www.wakkerdesign.nl
Illustraties:	Kagan Publishing
Drukwerk:	PrintSupport4U
Oorspronkelijke titel:	59 Kagan Structures
Auteurs:	Dr. Spencer Kagan, Miguel Kagan en Laurie Kagan
Oorspronkelijke uitgever:	Kagan Publishing (www.KaganOnline.com)

© 2019 by Kagan Publishing

All rights are reserved by Kagan Publishing. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, recording or any information storage or retrieval system, without prior written permission from Kagan Publishing.

ISBN: 978-94-6118-282-1

Bazalt Educatieve Uitgaven
1e druk 2020

© Bazalt Educatieve Uitgaven 2020

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd of doorgegeven in welke vorm dan ook zonder schriftelijke toestemming van Bazalt.

Voor informatie over workshops, trainingen en coaching aansluitend bij deze uitgave, kunt u terecht bij onderstaande organisaties.

Bazalt
Postbus 21778
3001 AT Rotterdam
T 088-5570500 (uitgaven)
088-5570570 (training/coaching)
www.bazalt.nl

HCO
Postbus 53509
2505 AM Den Haag
T 070-4482828
www.hco.nl

RPCZ
Postbus 351
4380 AJ Vlissingen
T 0118-480880
www.rpcz.nl

Bazalt maakt deel uit van de Bazalt Groep en werkt daarin samen met partners HCO en RPCZ.

Coöperatieve werkvormen

OVERZICHT VAN DE STRUCTUREN

---

1. Binnen/Buiten Kring
2. Roterende Rijen
3. Denker-Schrijver
4. FlitsKaart Ster
5. GedachtenNotities
6. Genummerde Koppen Bij Elkaar
7. Genummerde Koppen Op Reis
8. Genummerde Koppen Per Tweetal
9. IdeeënRondje
10. Ik Ook Groepen
11. Instant Star
12. Kinesthetische Symbolen
13. Laat Zien
14. Lees & Vraag
15. Luister Goed!
16. MiddelPunt
17. PraatKaartjes
18. RondPraat
19. 4S BreinStorm
20. Denk-Schrijf-RondPraat
21. Doorgaande RondPraat
22. Een Beurt-RondPraat
23. RondPraat op Tijd
24. RondPraat & Schrijven
25. RondPraat Consensus
26. Samenvat Signaal
27. Schud & Pak
28. Pak & Vertel
29. Schud & Pak Tweetal
30. TafelRondje
31. 4S TafelRondje
32. Doorgaand TafelRondje
33. Een Beurt-TafelRondje
34. Geef & Prijs
35. Simultaan TafelRondje
36. TafelRondje & Consensus
37. TafelRondje Op Tijd
38. TafelRondje Per Tweetal
39. Simultaan TafelRondje Per Tweetal
40. TafelRondje Per Tweetal Consensus
41. Team Interview
42. TweeGesprek
43. TweeGesprek Op Reis
44. Onzichtbare Expert
45. TweeGesprek Op Tijd
46. Tweetal Interview Op Tijd
47. Positief Roddelen
48. TweePraat
49. TweePraat Interview
50. TweePraat Lezen
51. TweePraat & Schrijven
52. TweePraat Op Herhaling
53. TweePraat Vragen
54. TweePraat Vragen Op Reis
55. Tweetal Coach
56. Mix-Tweetal-Coach
57. Vraag & Ruil
58. Papierbal
59. Vraag & Vergelijk

In dit boek

Wat is een Kagan-structuur?

Dit boek gaat over coöperatieve werkvormen. Deze werkvormen (structuren) zijn vaste didactische structuren die ontworpen zijn om leerlingen te laten samenwerken en hun betrokkenheid te vergroten. Structuren bestaan uit een reeks herhaalbare stappen die beschrijven hoe leerlingen met elkaar praten over de lesstof. Ze kunnen gebruikt worden voor allerlei onderwerpen en op allerlei niveaus. Zo kan een basisschoolleraar **RondPraat** gebruiken bij maatschappijleer om leerlingen verschillende soorten hulpverleners te laten opnoemen, een wiskundedocent in de onderbouw van de middelbare school kan **RondPraat** gebruiken om leerlingen de stappen van een algoritme te laten herhalen en in de bovenbouw van de basisschool kan een leraar **RondPraat** gebruiken om leerlingen te laten vertellen over het thema van een kort verhaal dat ze zojuist gelezen hebben. De stappen van de structuur zijn hetzelfde, ongeacht het niveau en het onderwerp. Dat maakt van de structuren zo'n krachtig middel. Als je één nieuwe structuur hebt aangeleerd, kun je die op allerlei manieren gebruiken om de betrokkenheid van leerlingen te vergroten.

Kagan-structuren zijn ontstaan uit de theorie van en het onderzoek naar coöperatief leren. Coöperatief leren is een van de onderwijsvernieuwingen waarnaar het meeste onderzoek is gedaan. Onderzoek na onderzoek heeft uitgewezen dat ze veel effectiever zijn dan traditionele individuele en competitieve lesmethoden. Leraren en scholen die de Kagan-structuren gebruiken, bevestigen het onderzoek en geven aan dat de prestaties enorm verbeterd zijn, de leerlingen zich positiever gedragen en er minder probleemgedrag is.

Waarom zijn er zoveel structuren?

Er zijn zoveel strategieën omdat er zoveel gedaan moet worden in de klas. Kagan-structuren zijn aantrekkelijke alternatieven voor traditionele manieren van lesgeven. **MiddelPunt** bijvoorbeeld, is een manier om te brainstormen en ideeën uit te wisselen in teams. **Schud & Pak** is een geweldige teamstructuur om de

lesstof op een speelse manier te herhalen. **Tweetal Coach** is een structuur waarmee leerlingen in tweetallen opdrachten maken en een prettig alternatief voor het traditionele werkblad. Met elke structuur wordt een ander onderwijsdoel bereikt. Weten wanneer je welke structuur gebruikt is een van de eigenschappen van een goede leraar.

Een andere reden voor het grote aantal structuren is dat leerlingen behoefte hebben aan nieuwe dingen. Als ze elke dag hetzelfde doen, wordt school saai. Het wordt monotoon als elke dag eruitziet als de dag ervoor – andere dag, zelfde patroon. Motivatie en leren zijn nauw met elkaar verweven. Als leerlingen op school op verschillende manieren met verschillende klasgenoten samenwerken, zal het leren hen niet gaan vervelen. Dan is het nieuw en leuk in de klas. Leraren die uiteenlopende structuren leren en gebruiken, houden hun leerlingen gemotiveerd. Die zullen ernaar uitkijken en zich afvragen met wie ze vandaag gaan samenwerken. Afwisseling maakt het leven leuk en structuren maken het leren leuk.

Hoe zijn de structuren ingedeeld?

In dit boek staan de structuren op alfabetische volgorde. Aanverwante structuren zijn echter bij de basisstructuur ingedeeld. Zo vind je bij de structuur **TafelRondje** de variaties daarop, zoals **TafelRondje Op Tijd**, **TafelRondje & Consensus** en **Simultaan TafelRondje**. Door soortgelijke structuren bij elkaar te zetten, komt de relatie ertussen duidelijk naar voren en zijn ze gemakkelijk te vinden en te leren.

Visie

Dit boek promoot een andere visie op onderwijs. In deze visie zijn alle leerlingen elke dag opnieuw actief betrokken en hebben leraren een breed scala aan structuren om de interactie tussen leerlingen over allerlei onderwerpen te bevorderen. In deze visie zijn leerlingen veel gemotiveerder om te leren, omdat gehoor gegeven wordt aan hun natuurlijke drang om te

bewegen, te communiceren en informatie te verwerken. Leerlingen bloeien op, omdat ze veel meer begrijpen en onthouden door te doen en te praten in plaats van te luisteren. Dit boek promoot een visie waarin leerlingen zich thuis voelen in de klas, omdat ze dagelijks praten en samenwerken met partners en klas- en teamgenoten die hen kennen, aardig vinden en respecteren.

Dit boek promoot een visie waarin leerlingen 100% betrokken zijn. Dit boek is voor u: de welkenkende leraar die de moed heeft om van tradities af te stappen en een totaal nieuwe manier van lesgeven te omarmen, zodat leerlingen van deze visie kunnen profiteren.

Doel + inhoud + structuur = activiteit

Het doel en de inhoud van de les bepalen de structuurkeuze. Dit blijft het uitgangspunt bij het werken met Kagan-structuren: niet de structuur staat voorop, maar het doel van de les! De structuur is juist een krachtig middel om in te zetten om het lesdoel te bereiken. Ga daarom nooit lessen maken bij structuren, maar kies bewust de juiste structuur bij het doel en de inhoud van de les.

Dit boek kan een handig hulpmiddel zijn bij het maken van die keuze, want bij alle structuren staan de functies vermeld. Ook een reeks van voorbeelden die de leraar zal herkennen, vergemakkelijkt het maken van een keuze voor een structuur bij een les.

Hoe worden de structuren gepresenteerd?

De hoofdstructuren worden steeds op dezelfde manier gepresenteerd. Eerst wordt een samenvatting van de structuur gegeven. Zo krijg je in één oogopslag een idee van het grote plaatje. De samenvatting maakt het ook gemakkelijk om de juiste structuur te vinden of om je kennis snel op te frissen. Daarna wordt beschreven hoe de structuur werkt. De stap-voor-stapuitleg is wellicht het nuttigst.

Onthoud dat de stappen met zorg zijn bedacht en dat achter elke stap een reden zit. De structuren zijn gebaseerd op bewezen onderwijsprincipes en elke stap heeft een doel. Als je een of twee stappen overslaat, gaat dat ten koste van de effectiviteit van de structuur. Daarmee zou bijvoorbeeld het onderdeel verloren

gaan dat ervoor zorgt dat alle leerlingen in gelijke mate meedoen. Of je schrappt de individuele verantwoordelijkheid, die cruciaal is voor het bevorderen van de prestaties van alle leerlingen. Als we belangrijke stappen weglaten, verzwakken we de structuren en dat heeft negatieve gevolgen voor het leervermogen van de leerlingen. Als je de structuren op de juiste manier gebruikt, hebben de leerlingen er het meeste baat bij.

Je krijgt ook praktische tips voor het gebruik van de structuren. Deze zijn ontwikkeld op basis van jarenlange ervaring. Onder 'Suggesties voor verschillende vakken' staan ideeën voor hoe je de structuren kunt gebruiken bij rekenen/wiskunde, talen, maatschappijleer, natuurkunde en andere vakken. Deze helpen je op weg bij het gebruiken van de structuren in je eigen klas. Jij weet het beste welke lesstof behandeld moet worden en we raden je aan om na te denken over en ideeën op te schrijven voor hoe je de structuren kunt integreren in je eigen lesprogramma's.

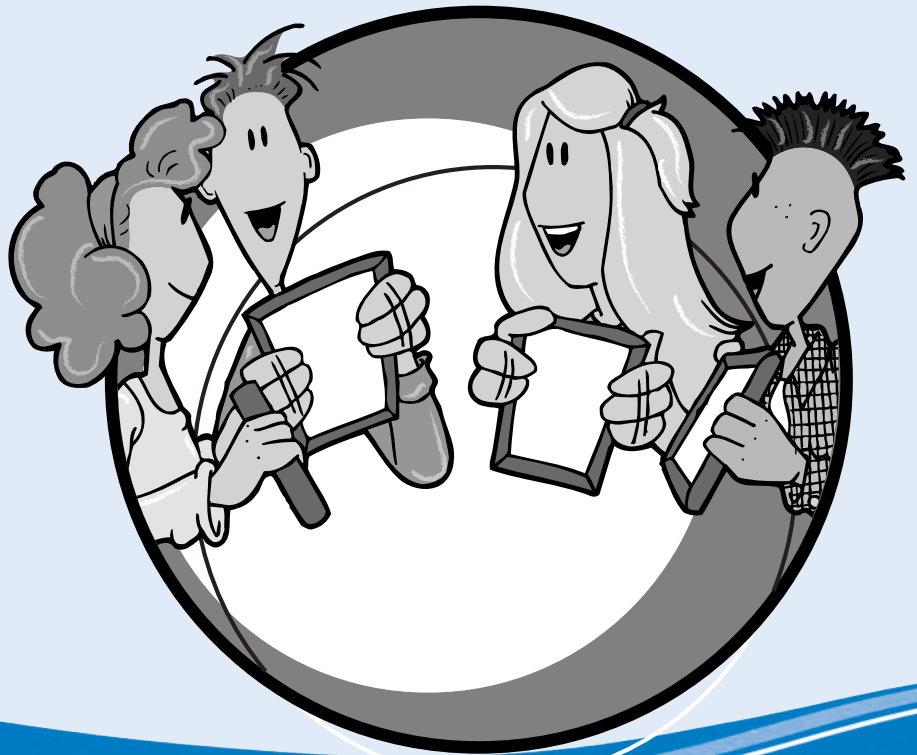
Bij enkele structuren staan opdrachtbladen. Sommige bladen zijn een sjabloon dat je kunt gebruiken bij het bedenken van jouw eigen activiteiten. Andere bladen zijn voorbeeldactiviteiten. Ze zijn niet bedoeld als activiteiten die je moet doen met jouw leerlingen, maar als voorbeeld op basis waarvan je jouw eigen sjabloon kunt maken bij een structuur. Voor kant-en-klare activiteiten als Klas- en TeamBouwers heeft Bazalt andere uitgaven¹. Je kunt deze werkbladen downloaden op www.bazalt.nl/cooperatieve-werkvormen.

De aanverwante structuren worden minder uitgebreid beschreven dan de hoofdstructuren. Ze bevatten een beschrijving van de structuur en een korte stap-voor-stapuitleg.

¹ *Bouwen aan Klasklimaat* (S. Kagan, L. Kagan, M. Kagan & D. Kopmels, 2003) en *TeamBouwers* (S. Kagan, L. Kagan, M. Kagan & D. Kopmels, 2004)

Structuur #6

Genummerde Koppen Bij Elkaar

Coöperatieve structuren	KlasBouwer	TeamBouwer	Sociale vaardigheden	Communicatievaardigheden	Besluitvorming	Beheersing	Procedureel leren	Informatie-uitwisseling	Denkvaardigheden	Informatie presenteren
	Interpersoonlijk					Inhoud van het onderwijs				
Genummerde Koppen Bij Elkaar		•	★	★	•	★	★	★	★	

★ = zeer aanbevolen
• = aanbevolen

Stappen

Stap 1

De leerlingen zitten of staan op een genummerde plaats

Stap 5

De leerlingen gaan zitten

Stap 2

De leraar stelt een vraag en geeft DenkTijd

Stap 6

De leraar noemt een getal

Stap 3

De leerlingen schrijven

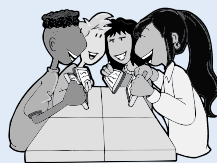
Stap 7

De uitgekozen leerlingen geven antwoord

Stap 4

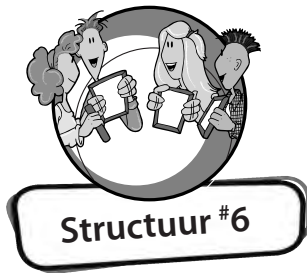
Koppen Bij Elkaar

Stap 8

De klas prijst de uitgekozen leerlingen

Genummerde Koppen Bij Elkaar

De teamgenoten steken hun 'koppen' bij elkaar om de vraag te bespreken en zorgen ervoor dat iedereen het antwoord weet. Er wordt een willekeurig nummer genoemd en het teamlid met dat nummer geeft het antwoord namens het team.

De leerlingen in de teams tellen af, zodat iedere leerling een nummer heeft: 1, 2, 3, 4. De leraar stelt een vraag. Dit kan een vraag zijn waarop een goed of fout antwoord gegeven kan worden: "Wat is de afstand tot de maan?" Het kan ook een opdracht zijn: "Reken 650 meter per seconde om in kilometer per uur." Of het kan een discussievraag zijn: "Denk je dat er buitenaards leven is?" De leerlingen schrijven allemaal hun eigen antwoord op, zodat iedere leerling verantwoordelijk gemaakt wordt. De leerlingen gaan dicht bij elkaar staan (ze steken de 'koppen bij elkaar') en laten elkaar zien wat ze hebben opgeschreven of besproken de vraag. De leraar noemt een nummer. De leerling met dat nummer geeft het antwoord van het team of vat samen wat het team heeft besproken.

Genummerde Koppen Bij Elkaar is een sterk 'tegengif' tegen de traditionele herhalingsessie. Alle leerlingen zijn actief tijdens het vragen en antwoorden. Iedere leerling moet een antwoord opschrijven en iedere leerling weet dat hij de beurt kan krijgen om het antwoord van het team te geven of het teamgesprek samen te vatten.

Gedifferentieerde instructie

- Leerlingen kunnen hun antwoord tekenen.
- De leraar kan leerlingen de opdracht geven om het antwoord van andere leerlingen te herhalen of uit te leggen.
- De leraar kan leerlingen de opdracht geven om te laten zien of ze het eens of oneens zijn met een antwoord door hun duim omhoog te steken of naar opzij te laten wijzen. Vervolgens vraagt hij de leerlingen uit te leggen waarom. Op die manier hoeven de leerlingen

niet zelf een antwoord te bedenken, maar kunnen ze nadat ze het antwoord gehoord hebben, uitleggen waarom ze het ermee eens of oneens zijn.

- Als de leraar de leerlingen een plaatsnummer geeft op grond van hun capaciteiten, kan hij op hun ontwikkeling afgestemde vragen stellen en de groep met het bijpassende plaatsnummer vragen om antwoord te geven.

Voordelen

Leerlingen...

- ... zijn zelf verantwoordelijk voor wat ze leren en vertellen.
- ... krijgen regelmatig en meteen feedback.
- ... staan aan dezelfde kant als hun teamgenoten en hopen dat de anderen succesvol zijn.
- ... blijven alert, omdat ze hun antwoord opschrijven en vertellen, en weten dat zij de beurt kunnen krijgen.

Stappen

Vorbereiding: De leraar bereidt de vragen of opdrachten voor. De leerlingen hebben een antwoordbord of papier en schrijfgerei.

Stap 1 De leerlingen zitten of staan op een genummerde plaats

De leerlingen weten op welk plaatsnummer zij zitten of staan.

Stap 2 De leraar stelt een vraag en geeft DenkTijd

De leraar stelt een vraag of geeft een opdracht en geeft de leerlingen DenkTijd. De vraag kan een vraag zijn met een goed of fout antwoord, bijvoorbeeld: "Wat is de volgorde van de kleuren in een regenboog?" Het kan ook een gespreksvraag zijn, zoals: "Onder welke omstandigheden is de kans groter dat er een regenboog verschijnt en waarom? Iedereen denkt na over het antwoord."

Stap 3 De leerlingen schrijven
De leerlingen schrijven ieder voor zich een antwoord op, zonder te praten.

Stap 4 Koppen Bij Elkaar
De leerlingen gaan staan en steken de koppen bij elkaar. Ze laten elkaar hun antwoord zien, bespreken het en geven uitleg. Ze bereiken overeenstemming over het antwoord dat ze als team geven en zorgen ervoor dat alle teamgenoten weten wat het antwoord is, omdat een van hen zal worden uitgekozen om het team te vertegenwoordigen.

Stap 5 De leerlingen gaan zitten
De leerlingen gaan zitten als iedereen het antwoord weet of weet wat hij kan zeggen. De leerlingen wissen het antwoord op hun bord uit of bedekken het (zodat ze, als ze de beurt krijgen, zelf het antwoord moeten bedenken of uit hun geheugen moeten opvissen).

Stap 6 De leraar noemt een getal
De leraar noemt een willekeurig getal tussen de 1 en 4. Alle leerlingen met dat plaatsnummer gaan staan. De leraar stelt de staande leerlingen de vraag (of een soortgelijke vraag).

Stap 7 De uitgekozen leerlingen geven antwoord
De staande leerlingen bedenken ieder voor zich het antwoord en schrijven dat op hun antwoordbord. De leraar zegt: "Laat zien" en de uitgekozen leerlingen houden hun antwoordbord omhoog.

Stap 8 De klas prijst de uitgekozen leerlingen
De klasgenoten prijzen de leerlingen die antwoord hebben gegeven.

Kracht van de structuur

Genummerde Koppen Bij Elkaar is een klassiek voorbeeld van coöperatief leren. Er zit positieve onderlinge afhankelijkheid in: één leerling die het antwoord weet, helpt de anderen en alle leerlingen moeten hun steentje bijdragen om het team succesvol te laten zijn. Er zit ook individuele verantwoordelijkheid in: de leerlingen moeten hun eigen antwoord opschrijven en een kwart van hen moet voor de klas antwoord geven. Alle leerlingen zijn bijna even lang actief betrokken. En ten slotte bevat deze structuur simultane interactie: in tegenstelling tot de traditionele klas waarin slechts één leerling antwoord geeft op een vraag en de anderen kunnen afdwalen, schrijven bij Genummerde Koppen Bij Elkaar alle leerlingen een antwoord op – alle leerlingen in de klas geven antwoord op de vraag in plaats van één! Geen wonder dat leerlingen veel actiever worden en de prestaties omhooggaan als een leraar afstapt van de traditionele vraag-en-antwoordmethode en overgaat op Genummerde Koppen Bij Elkaar.

Tips

- **Willekeurige nummers.** Selecteer een nummer door aan een LeerlingKiezer te draaien, een dobbelsteen te gooien, nummers uit een hoed te trekken, een pijl op een dartbord (met vier segmenten) te werpen of een elektronische LeerlingKiezer te gebruiken.
- **Individuele leerlingen schrijven.** Zorg ervoor dat de leerlingen zelf een antwoord bedenken en opschrijven en dat vervolgens delen met de groep, zodat alle leerlingen meedoen en verantwoordelijk zijn.
- **Laat de leerlingen hun bord schoonvegen of hun aantekeningen bedekken nadat ze als team de antwoorden besproken hebben en voordat je een plaatsnummer noemt.**
- **Geef de teams de opdracht om te gaan zitten als ze klaar zijn.** Dit is een uiterst handige visuele aanwijzing. Als de meeste teams nog staan, hebben ze meer tijd nodig om de opdracht te maken of hebben ze extra uitleg nodig.
- **Teams met verschillende aantallen.** Als sommige teams uit drie of vijf leerlingen bestaan, moet je de regels een beetje aanpassen. Als een team uit drie leerlingen bestaat, geeft de leerling met nummer 3 antwoord als de nummers 4 aan de beurt zijn. Bestaat een team uit vijf leerlingen, dan geven de leerlingen met nummer 4 en 5 om de beurt antwoord als de nummers 4 de beurt krijgen.

ONDERBOUW**Rekenen**

- Wat is het ontbrekende getal?
- Hoeveel stippen om 10 te maken?
- Welke dag komt er na ...
- Wat is het eerstvolgende symbool in de reeks?
- Voorwerpen gebruiken om getal weer te geven
- Een oplossing/aantal tekenen

Taal

- Hoe ziet onze dag eruit?
- Waaraan kun je zien dat het herfst, zomer, bijna kerst is?
- Spelling

Thema

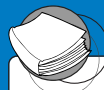
- Woordenschat
- Raadsels

KlasBouwers

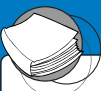
- Wat kunnen we doen om ervoor te zorgen dat de nieuwe leerling zich welkom voelt?
- Welke afspraken hebben we gemaakt bij naar het toilet gaan, naar buiten gaan, opruimen?

BOVENBOUW**Rekenen**

- Waar zit mijn fout?
- Kalenderopgaven
- Wat is mijn wisselgeld?
- Redactie-/verhaalsommen
- Wisselgeld teruggeven
- Grafiek lezen
- Voorwerpen meten

Taal

- Wat is de persoonsvorm?
- Wat is een synoniem voor ...
- Wat is de betekenis van ...
- Betekenis van woorden
- Spelling van woorden
- Belangrijkste onderwerp in een alinea

Spelling

- Welk woord is fout gespeld?
- Geef een dicteewoord door of spel een dicteewoord letter voor letter
- Welke spellingregel hoort hierbij?

Wereldoriëntatie

- Noem de provincie op basis van de kenmerken
- Beantwoord vragen over een hoofdstuk uit de methode
- Bij welke diersoort hoort het dier?

KlasBouwers

- Spelregels bij een sport
- Wat gaat goed in onze groep?
- Welke activiteiten zorgen voor een positieve bijdrage aan de sfeer in onze klas?

Beeldende vorming en muziek

- Welk instrument hoor je?
- Welke techniek heeft de kunstenaar gebruikt?

VOORTGEZET ONDERWIJS

Nederlands en vreemde talen

- Schrijfwijze van woorden
- Corrigeer grammaticale fouten
- Wat is de hoofdgedachte van deze tekst/paragraaf?
- Welke metafoor/analogie past bij ...

Wiskunde/scheikunde/natuurkunde

- Wat is de oorzaak / het gevolg?
- Vragen over / stappen van een experiment
- Uitvoeren van een procedure
- Wat is jouw definitie van ...
- Een wiskundig probleem nabootsen met een voorwerp
- Conclusies trekken uit data of een grafiek

Wereldoriëntatie

- Woordenschat
- Verschil tussen vroeger en nu
- Meerkeuzevragen
- (Terugblik)vragen over een thema

Culturele en kunstzinnige vorming

- Wat wil de artiest overbrengen?
- Stijlen/periodes: uit welke periode komt deze muziek / dit schilderij?

Structuur #16

MiddelPunt

<ul style="list-style-type: none"> ★ = zeer aanbevolen • = aanbevolen 		KlasBouwer		TeamBouwer		Sociale vaardigheden		Communicatievaardigheden		Besluitvorming		Beheersing		Procedureel leren		Informatie-uitwisseling		Denkvaardigheden		Informatie presenteren		
Coöperatieve structuren		Interpersoonlijk						Inhoud van het onderwijs														
MiddelPunt			★	★	★		★		★	★	★											

Stappen

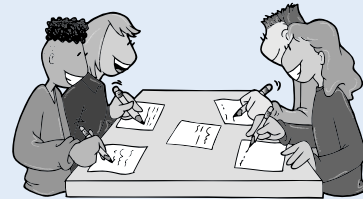
Stap 1

De leraar geeft een onderwerp op

Stap 3

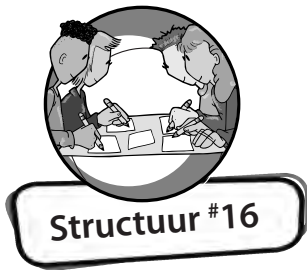
De leerlingen gaan samenwerken

Stap 2

De leerlingen noteren hun ideeën

MiddelPunt

Leerlingen brainstormen over ideeën en noteren die op een vel papier. Voor het vergroten van de synergie binnen het team wisselen ze hun vel papier om met het MiddelPunt nadat ze een nieuw idee hebben opgeschreven.

Stappen

Vorbereiding: Ieder teamlid heeft een vel papier nodig. Daarnaast wordt één vel papier, het 'MiddelPunt', in het midden van de teamtafel gelegd.

De leraar stimuleert de leerlingen om samen te werken: "In jullie team komen zo meteen heel veel ideeën naar boven. Terwijl je de ideeën van je teamgenoten leest, bedenk dan eens of jij er iets mee kunt. Maak ze beter. Misschien krijg je er nieuwe ideeën van. Schrijf die op. Het doet er niet toe wie een idee heeft bedacht, we zoeken naar het beste idee dat jullie als team kunnen bedenken."

Stap 1 De leraar geeft een onderwerp op

De leraar benoemt het doel en geeft een onderwerp op om over te brainstormen of een vraag waarop meerdere antwoorden mogelijk zijn. Dit kan een eenvoudige vraag zijn: "Op hoeveel manieren kun je met munten 1 euro maken?" Of: "Hoe kunnen we met de klas geld inzamelen voor een goed doel?" De leerlingen krijgen DenkTijd.

Stap 2 De leerlingen noteren hun ideeën

Ieder teamlid schrijft een idee op zijn vel papier. Vervolgens wisselt hij zijn vel om met het MiddelPunt, het vel papier in het midden van de teamtafel. De leerlingen noteren ideeën in hun eigen tempo.

Stap 3 De leerlingen gaan samenwerken

De leerlingen lezen de ideeën die hun teamgenoten hebben bedacht op het nieuwe MiddelPunt-vel dat ze vanaf het midden van de tafel pakken. De leraar stimuleert de leerlingen om voort te borduren op ideeën van teamgenoten of om nieuwe ideeën aan te dragen. De leerlingen gaan door met brainstormen en noteren hun idee op het MiddelPunt dat ze hebben gepakt, waarna ze hun vel papier omruilen voor een nieuw MiddelPunt.

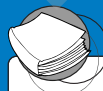
MiddelPunt kan ook op een andere manier worden gedaan. In dat geval is elk vel papier bestemd voor een ander, maar wel aanverwant onderwerp. De vraag is bijvoorbeeld: "Wat kun je in elke biotoop aantreffen?" Bovenaan elk vel papier staat een andere biotoop: woestijn, oceaan, bergen, weide, regenwoud. De leerlingen noteren de onderdelen die in elke biotoop worden aangetroffen op het daarvoor bestemde vel papier.

ONDERBOUW

Rekenen

- Sommen waarop het antwoord '6' is
- Voorwerpen die een bepaalde vorm hebben

Taal

Nog niet lezende leerlingen kunnen alle vier (of allebei) dezelfde plaat krijgen en leggen fiches neer, kruisen aan of omcirkelen.

- Woorden waarin je de 'k' hoort
- Woorden die rijmen op ...
- Letters/cijfers

Thema

- Leerlingen leggen fiches op voorwerpen/plaatjes van een plaat die met het thema te maken heeft. Binnen de opdracht kan gedifferentieerd worden.
  - "Ik zie de neus."
  - "Ik zie de neus; daar kun je mee ruiken, snuiten en snuiven."
  - "Ik zie de neus; hij heeft een puntje, vleugels, gaten en een brug."
- Emoties tekenen in gezichtjes
- Vogels
- Oceaandieren

Tekenen/TeamBouwers (allerlei)

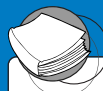
- Spullen die horen in de speelhoek
- Eten dat we allemaal lekker vinden (bij RondPraat Consensus)
- Dingen die je nodig hebt als je op reis gaat
- Voorwerpen die je meeneemt naar het strand/zwembad/bergen
- Tekenfilms

BOVENBOUW

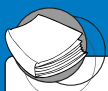
Rekenen

- Breuken in alledaagse situaties
- Waar zie je allemaal vierkanten?
- Momenten waarop het gebruik van een verhoudingstabel handig is
- Manieren om 100 te maken
- Verhaalsommen voor een vergelijking

Taal

- Zelfstandig naamwoorden
- Woorden die rijmen op 'acht'
- Bijvoeglijk naamwoorden waarmee je een persoon kunt beschrijven
- Onderwerpen voor een spreekbeurt
- Personages in een boek/toneelstuk
- Mogelijke titels voor een verhaal

Spelling

- Woorden die beginnen met een s
- Woorden met een g-klank
- Woorden die eindigen op -ig
- Woorden met drie lettergrepen

TeamBouwers

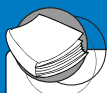
- Favoriete tv-programma
- Eigenschappen van een goede vriend of teamgenoot
- Dingen die je in de pauze kunt doen
- Wat kun je doen op een regenachtige dag?
- Lievelingsliedjes
- Lievelingsplekken om naartoe te gaan

Wereldoriëntatie

- Hoofdsteden
- Dieren die in de oceaan leven
- Gezonde tussendoortjes
- Dingen die je kunt recyclen
- Belangrijke historische personen in een bepaald tijdperk
- Gebeurtenissen in een hoofdstuk
- Landen en oceanen
- Sterrenbeelden
- Botten en lichaamsdelen
- Voorwerpen die werken op stroom

VOORTGEZET ONDERWIJS

Talen

- Bijvoeglijk naamwoorden die passen in een spannend verhaal
- Woorden die je vervoegt met ...
- Woorden die je kunt gebruiken in plaats van 'en toen'
- Mogelijke kopjes boven een alinea
- Uitdrukkingen

Wiskunde/scheikunde/natuurkunde

- Mogelijke uitkomsten van een experiment
- Variabelen bij/van ...
- Tekenen van rechte/stompe hoeken
- Tekenen van symmetrische/asymmetrische vormen
- Toepassing van grafieken
- Hypothese
- Gewervelde dieren

Wereldoriëntatie

- Wat neem je mee op studiereis?
- Nummers per muziekstijl
- Kunststromingen of kunstenaars binnen een stroming
- Voordelen en nadelen van social media

KlasBouwers

- Kwaliteiten van een goede klasgenoot
- Dingen die je het liefst doet in de stad
- Eigenschappen van een vriend of vriendin
- Apps
- Metaforen
- Levensmiddelen met veel eiwitten/vetten/calorieën
- Willekeurige uitingen van vriendelijkheid

TWEEDE WERELDOORLOG

MiddelPunt

Instructies: noteer op dit vel papier één ding dat je nog weet over de Tweede Wereldoorlog. Ruil je vel papier daarna om met het MiddelPunt.

Oorzaken

Belangrijke figuren

Gevolgen

Gebeurtenissen

Conflicten

GROEPEN DIEREN

MiddelPunt

Instructies: noteer één ding dat je hebt onthouden van het verhaal en ruil je vel papier om met het MiddelPunt.

Zoogdieren

Vogels

Vissen

Reptielen

Amfibieën

Structuur #26

Samenwat Signaal

Coöperatieve structuren	KlasBouwer	TeamBouwer	Sociale vaardigheden	Communicatievaardigheden	Besluitvorming	Beheersing	Procedureel leren	Informatie-uitwisseling	Denkvaardigheden	Informatie presenteren
	Interpersoonlijk					Inhoud van het onderwijs				
Samenvat Signaal			*	*			*			

Stappen

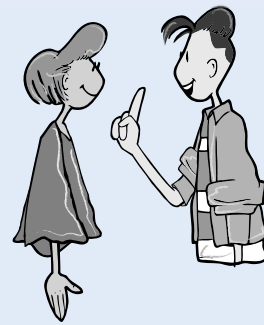
Stap 1

De leraar benoemt het doel, geeft een onderwerp op en geeft DenkTijd

Stap 3

Samenvatten en controleren

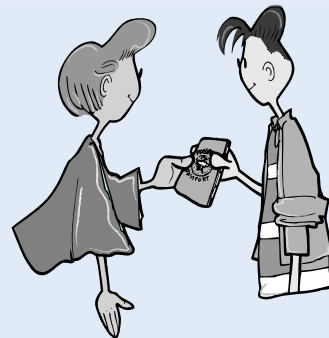
Stap 2

Eén persoon spreekt

Stap 4

Paspoort geven of herformuleren

Samenvat Signaal

Leerlingen verdienen een spreekpaspoort als ze nauwkeurig samenvatten wat de vorige spreker heeft gezegd. Samenvat Signaal stimuleert leerlingen om actief te luisteren.

Stappen

Vorbereiding: de leraar bereidt het onderwerp voor.

Stap 1 De leraar benoemt het doel, geeft een onderwerp op en geeft DenkTijd

De leraar benoemt het doel en geeft een gespreksonderwerp op. Bijvoorbeeld: "Wat vind jij van de aangepaste verkeersregel in steden die bepaalt dat scooters op de rijbaan moeten gaan rijden?" Of: "Hoe denk je dat het verhaal verder gaat?" Of: "Moet het kweken van menselijke organen uit menselijke cellen in een laboratorium legaal zijn?"

Stap 2 Eén persoon spreekt

Eén persoon per tweetal of team geeft zijn mening.

Gedifferentieerde instructie

- Je kunt jonge leerlingen de opdracht geven om te herhalen wat hun partner heeft gezegd, als eerste stap op weg naar het samenvatten.
- Oefen eerst met één vaste formulering. Zeg bijvoorbeeld tegen de leerlingen dat ze beginnen met: "Ik hoorde jou zeggen dat..." Wanneer de leerlingen beter zijn geworden in samenvatten, kun je meer beginformuleringen geven.

Stap 3 Samenvatten en controleren

Nu kan iedere leerling zijn idee vertellen. Maar eerst moet hij samenvatten wat de spreker vóór hem heeft verteld en controleren of hij dat zorgvuldig heeft gedaan, voordat hij zijn eigen idee vertelt. "Jij vindt het geweldig dat wetenschappers

organen kweken uit cellen van patiënten, omdat het levens zal redden en de kwaliteit van leven zal verbeteren. Klopt dat?"

Stap 4 Paspoort geven of herformuleren

Als de leerling wiens idee is samengevat, vindt dat de samenvatting een goede weergave is van zijn idee, geeft hij een spreekpaspoort aan de samenvatter. "Je hebt mijn gedachten goed begrepen." Als hij vindt dat de samenvatting niet klopt, neemt hij zijn verantwoordelijkheid en zegt: "Ik denk niet dat mijn idee goed overgekomen is. Ik probeer het opnieuw." Nadat de spreker het idee anders geformuleerd heeft, krijgt de samenvatter nog een kans om een spreekpaspoort te verdienen.

Kracht van de structuur

Samenvat Signaal is een uitstekende manier om sociale vaardigheden en empathie te ontwikkelen: twee aspecten van emotionele intelligentie. Alle sociale vaardigheden vinden hun oorsprong in een gevoeligheid voor de behoeften, gevoelens en gedachten van anderen. Wie er een gewoonte van maakt om te proberen anderen te begrijpen, heeft een grotere kans op succes in zijn werk, gezin en het leven in het algemeen. Wat het onderwerp ook is, als leerlingen **Samenvat Signaal** doen, ontwikkelen ze een van de belangrijkste sociale vaardigheden, of misschien wel de belangrijkste: anderen begrijpen. **Samenvat Signaal** geeft leerlingen de verantwoordelijkheid om te luisteren. Het is compleet anders dan een ongestructureerd gesprek waarin veel leerlingen niet op de spreker gericht zijn, maar op wat ze zelf willen zeggen. Wanneer ze gericht luisteren, ontwikkelen leerlingen empathie. Empathie zorgt voor verbinding, vriendschap en leiderschapsvaardigheden. Goede leiders houden rekening met de standpunten van anderen. Empathie is het begin van zorgen, delen, samenwerken en het verlangen anderen geen schade toe te brengen. **Samenvat Signaal** geeft leerlingen feedback op hoe goed ze anderen begrijpen; ze ontwikkelen

hun spiegelneuronen. **Samenvat Signaal** ontwikkelt het deel van het brein dat we gebruiken om anderen te begrijpen en van hen te leren. Dankzij onze spiegelneuronen leren we terwijl we naar anderen kijken.

Tips

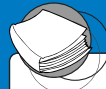
- **Gebruik Samenvat Signaal met andere structuren.** Samenvat Signaal kan worden gebruikt met andere gespreksstructuren, zoals:
  - TweeGesprek Op Tijd
  - TweePraat
  - RondPraat
  - Eens-Oneens In De Rij
- **Geef beginformuleringen.** Reik leerlingen beginformuleringen aan, zoals: "Als ik je goed heb begrepen..." De beginformuleringen kunnen in de klas worden opgehangen of je kunt de leerlingen kaartjes met een beginformulering erop laten gebruiken.
- **Leerlingen brainstormen over beginformuleringen.** Laat de leerlingen met behulp van GedachtenNotities of een andere brainstormstructuur nadenken over beginformuleringen. Hang de beste formuleringen op.
- **Microfoon.** Tijdens het luisteren kunnen jonge leerlingen een denkbeeldige of nepmicrofoon vasthouden, zodat ze zich beter op de spreker kunnen richten. Leerlingen kunnen een nepmicrofoon maken door een lege wc-rol te beschilderen en vervolgens een bal op één kant te plakken.

ONDERBOUW

Allerlei

- Een uitstapje dat jij graag zou willen maken en wat het zo leuk maakt
- Hoe voelde je je toen ...
- Wat vind je het leukst aan onze klas?
- Wat zou je willen veranderen aan onze klas?

Taal

- Vragen over het verhaal: Welk deel van het verhaal vond jij het leukst? Hoe zou het vervolgverhaal gaan? Heb jij weleens iets meegemaakt zoals ... in het verhaal?
- Wat is je lievelingsverhaal?

BOVENBOUW

Rekenen

- Hoe los je een som op?
- Op welke momenten moet je rekenen in je vrije tijd, in het dagelijks leven?

Taal

- Welke persoon in het verhaal lijkt het meest op jou?
- Mijn opstel/spreekbeurt gaat over ... omdat

Wereldoriëntatie

- Omschrijven van natuurkundige termen
- Verschillen tussen een dorp en een stad
- Landen/werelddelen die je zou willen bezoeken en waarom
- Historische persoon voor wie jij bewondering hebt
- Welke positieve bijdrage kun jij, kunnen wij leveren aan de zorg voor ons milieu?

Team-/KlasBouwers

- Wat vind je het leukste aan deze klas?
- Wat zou je in de klas willen veranderen?
- Wat zou je doen als je een grote geldprijs wint?
- Verschillen tussen de school nu en vroeger

VOORTGEZET ONDERWIJS

Nederlands en vreemde talen

- Mening- en discussievragen uit de methode of naar aanleiding van de les
- Motieven in een boek / van een hoofdpersoon
- Bedoeling van de schrijver
- Vragen over poëzie

Wiskunde/scheikunde/natuurkunde

- Stappen in een volgorde bespreken
- Interpretatie van de uitkomsten van een experiment
- Mogelijke gevolgen van zure regen, klimaatopwarming, afschaffen van rietjes bij restaurantketens

Wereldoriëntatie

- 20e eeuw versus 21e eeuw
- Vragen uit het werk/tekstboek

Culturele en kunstzinnige vorming

- Wat ging er door je heen toen je het muziekstuk hoorde of het kunstwerk bekeek?

Microfoon

De teamgenoot die aan het woord is, heeft een microfoon. Nadat een andere teamgenoot zijn woorden heeft samengevat, geeft de eerste spreker de volgende spreker de microfoon, die vervolgens aan de

beurt is. De microfoon, en daarmee het spreekrecht, wordt steeds van de ene aan de andere teamgenoot doorgegeven.

VOOR
PO EN
VO/MBO

COÖPERATIEVE WERKVORMEN

voor elke groep en ieder vak

Hoe krijg je iedere leerling of student in je klas alert? Hoe zorg je dat iedereen actief meedoet? Door **coöperatieve werkvormen** in te zetten!

Als je leerlingen op een coöperatieve manier laat samenwerken, verbeteren hun leerresultaten aanzienlijk, zo blijkt uit onderzoek. Coöperatief Leren is iets anders dan simpelweg samenwerken. Bij 'normaal' groepswork zie je vaak dat enkele teamleden de kar trekken en de rest achterover leunt. Dit bevordert de leerprestaties juist niet. Daarom bedacht dr. Spencer Kagan coöperatieve werkvormen waarin de basisprincipes van goed coöperatief leren zijn ingebouwd: elke leerling doet mee en ieder groepslid is aan te spreken op het eindresultaat.

In dit boek vind je 59 van deze coöperatieve werkvormen. Het zijn **didactische structuren**: de werkwijze/structuur staat vast, maar de inhoud niet. Die voeg je zelf toe. Dit betekent dat je deze structuren kunt inzetten in iedere groep en voor elke les. Zowel in primair en voortgezet onderwijs als beroepsonderwijs. Bij elke Kagan-structuur staan concrete tips voor toepassingen.

Coöperatieve werkvormen zijn bij uitstek geschikt om zowel interpersoonlijke vaardigheden te versterken als de inhoud van het onderwijs aan de orde te laten komen. Alle leerlingen zijn actief betrokken, en hogere betrokkenheid zorgt voor hogere leeropbrengsten. Waarom alleen leren als het ook samen kan! – ESTHER VAN DER KNAAP, ONDERWIJSWERELD-PO.NL

Met de coöperatieve werkvormen van Kagan is er veel aandacht voor de individuele leerling in samenhang met een groepsproces. De coöperatieve werkvormen van Kagan helpen onze vo-docenten hun 'gereedschapskist' te vullen met manieren om de leerlingen op een leuke, maar bovenal ook effectieve manier invulling te laten geven aan hun leerproces.– YURI SCHNEIDER, MONTFORT COLLEGE ROTTERDAM

9 789461 182821

SHOP.BAZALT.NL

BAZALT GROEP bestaat uit Bazalt, HCO en RPCZ

bazalt

hco

RPCZ

TEAMBOUWERS

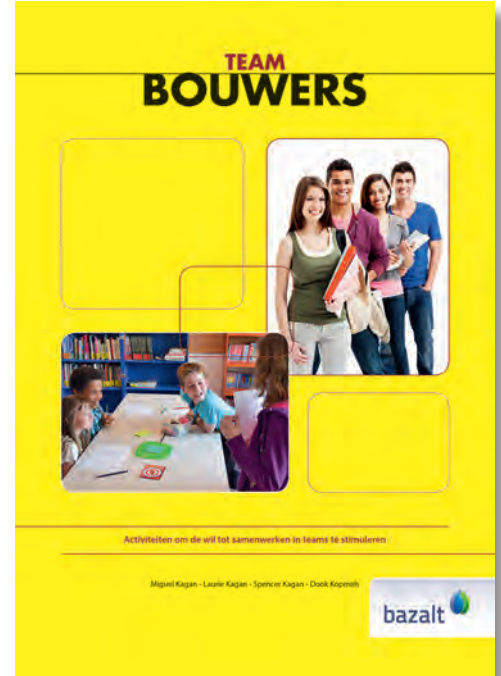
14 TeamBouwers

1. **Blind Op Volgorde Zetten**
2. **4S BreinStorm**
3. **Doe Mij Na**
4. **Drie Stappen Interview**
5. **Formaties**
6. **Gelijk/Ongelijk**
7. **In De Rij**
8. **RondPraat**
9. **TafelRondje**
10. **TeamBewering/TeamKreet**
11. **Team Interview**
12. **Team Werkstuk**
13. **TweeVergelijk**
14. **Zoek De Valse**

Geef leerlingen gelegenheid om met elkaar samen te werken en verbeter door middel van **TeamBouwers** hun vermogen om coöperatief in teams te werken. Op deze **InfoKaart** wordt uitgelegd waarom het zo belangrijk is om TeamBouwers te gebruiken en vindt u stap-voor-stap omschrijvingen van **14 leuke en praktische didactische structuren** die u in uw groep kunt toepassen.

TeamBouwers: 5 effecten

1. Elkaar beter leren kennen
2. Teamgeest ontwikkelen
3. Onderlinge steun geven
4. Verschillen waarderen
5. Samen weten we meer dan alleen

Toepassen van TeamBouwers: 5 redenen

1. Positief leerklimaat

Vele handen maken licht werk. Hoe meer mensen samenwerken, hoe groter de productiviteit. Teamwerk beïnvloedt echter niet alleen de kwantiteit werk die verzet wordt; de kwaliteit van de producten en projecten neemt ook toe. Als leerlingen binnen een coöperatieve groeps sfeer met elkaar samenwerken, ontstaat synergetische kracht. De leerlingen kunnen elkaar als toetssteen gebruiken, voortbouwen op elkaars ideeën, en oplossingen delen met andere teams. Ze leren dat niemand in zijn eentje slimmer is dan iedereen bij elkaar!

TeamBouwers zorgen voor een positievere sfeer in de groep, waardoor ordeverstoring gedrag afneemt, de motivatie en het leervermogen van de leerlingen omhoog gaat en iedereen met plezier naar de les komt.

2. Voorbereiding op de toekomst

Teamwerk is een goede voorbereiding op een wereld die steeds meer gekarakteriseerd wordt door teamwerk. Individueel, onafhankelijk werk maakt steeds meer plaats voor een wereld waarin netwerken en onderlinge afhankelijkheid de regel zijn. Teams stemmen hun werk af op het werk van andere teams.

Om in een dergelijke samenleving goed te kunnen functioneren, ben je niet zozeer afhankelijk van de kennis waar je over beschikt, maar van je vermogen om effectief met anderen samen te werken. Die vaardigheden zijn van groot belang om onze leerlingen mee te geven tijdens hun grote reis door het onderwijs, een loopbaan en het leven zelf.

3. Wegnemen van vooroordelen en barrières

Als mensen naar een gemeenschappelijk doel streven, is er niet langer sprake van 'ik' tegen 'hen', maar ontstaat er een gevoel van 'wij'. Als TEAMS naar een gezamenlijk doel toe werken, ontstaan er positieve relaties tussen leerlingen die verder gaan dan etnische achtergrond, sekse, status en groepsvorming. Leerlingen leren om waardering op te brengen voor de unieke eigenschappen van hun groepsgenoten.

4. Bevorderen van de wil en het vermogen om samen te werken

Onderzoek heeft aangetoond dat het leervermogen en de resultaten van leerlingen verbeteren als ze op een effectieve manier met elkaar samenwerken. Samenwerking ontstaat echter niet zomaar door een groep leerlingen bij elkaar te zetten. TeamBouwers motiveren leerlingen en tevens leren ze juist die vaardigheden om op een effectieve manier met elkaar samen te kunnen werken.

5. TeamBouwers geven energie

TeamBouwers zijn leuke en inspirerende activiteiten. Als de energie in de groep daalt... dan wordt het tijd voor een TeamBouwer. Even 5 minuten tussendoor als de aandacht verslapt of structureel twee keer per week.

Hoe meer TeamBouwers u toepast, hoe beter de leerlingen gaan presteren en hoe leuker de sfeer wordt.

Ontwikkel effectieve leerteams!

3. Doe Mij Na

De twee 'Zenders' maken een compositie van spelstukjes op een spelbord. De twee 'Ontvangers' proberen door samenwerken de juiste figuur van de 'Zenders' na te maken, zonder dat ze die mogen zien.

1. De teams zetten een speelscherm

Elk team creëert een speelscherm door twee opbergmapjes aan de bovenkant aan elkaar vast te maken met de paperclip.

2. De 'Zenders' maken een ontwerp

De 'Zenders' maken samen een ontwerp van hun spelstukjes door om de beurt een stuk neer te leggen (bijvoorbeeld tangram, blokjes, tegeltjes of zelfgeknipte kartonnen vormen).

3. De 'Ontvangers' maken het ontwerp na

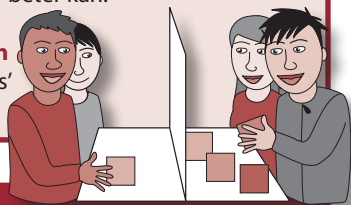
De 'Ontvangers' mogen het ontwerp niet zien. De 'Zenders' vertellen zo precies mogelijk om de beurt waar welke vorm moet liggen en de 'Ontvangers' stellen om de beurt daarvoor hele gerichte vragen.

4. Het team controleert het ontwerp

Als het hele team denkt dat het ontwerp goed nagemaakt is, mag het speelscherm weg. De twee ontwerpen worden met elkaar vergeleken. Klopt het: feestvieren! Zijn de ontwerpen niet hetzelfde: 'Zenders' en 'Ontvangers' feliciteren elkaar met hun goede poging. Vervolgens nemen ze de tijd om samen te bespreken hoe de communicatie de volgende keer beter kan.

Speel opnieuw: Rollen omdraaien

De 'Zenders' worden de 'Ontvangers' en omgekeerd.

7. In De Rij

De leerlingen vervullen allemaal een unieke positie binnen hun team terwijl ze Team In De Rij opgaven uitvoeren.

1. De leraar geeft aan waar de rij over gaat

De leraar kiest een kenmerk uit waarin de teamgenoten van elkaar verschillen. "Ga in een rij staan van jong naar oud."

2. Leerlingen gaan In De Rij

De leerlingen bepalen hun plaats in de rij door te praten en zichzelf te vergelijken met hun teamgenoten.

3. Teamdiscussie

De leerlingen bespreken nu met een RondPraat het onderwerp van In De Rij met elkaar. "Zou je liever ouder of jonger willen zijn?"

4. Drie Stappen Interview

De leerlingen worden interviewers en verslaggevers. Ze interviewen hun partners en brengen vervolgens voor de rest van het team verslag uit over hun bevindingen.

1. A's interviewen B's

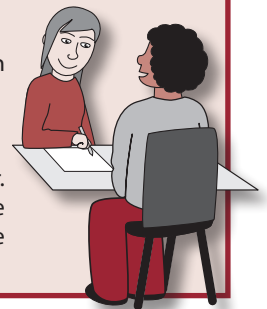
De leraar geeft een onderwerp aan, waarna de leerlingen in tweetallen aan het interview beginnen. Leerling A van elk tweetal is de interviewer. Het is hun taak om gedurende een afgesproken tijd te luisteren naar de antwoorden van leerling B en hun informatie te delen met het team.

2. B's interviewen A's

De leerlingen wisselen van taak. De leerlingen B interviewen nu hun partners.

3. RondPraat

De tweetallen vormen samen teams van vier. De leerlingen komen één voor één aan de beurt om aan hun team te vertellen wat ze van hun partner gehoord hebben.

8. RondPraat

De leerlingen komen één voor één aan de beurt om tegen hun teamgenoten te praten.

1. De leraar geeft een onderwerp

De leraar geeft een onderwerp waarover alle leerlingen binnen hun teams iets kunnen vertellen. "Doe een RondPraat in jullie team over wat je in het weekend gaat doen." De leerlingen zitten op genummerde plaatsen. Draai een nummer met de LeerlingKiezer, die leerling mag beginnen met praten.

2. De leerlingen praten om de beurt

Elke leerling vertelt op zijn beurt aan zijn teamgenoten wat hij het komende weekend gaat doen. Doorgaan tot de leraar aangeeft dat het tijd is. Er kunnen meerdere rondjes worden gemaakt.

9. TafelRondje

Elke leerling levert op zijn beurt een bijdrage aan het onderwerp dat in het TafelRondje wordt besproken. Ieder bouwt voort op de inzet van de ander en moedigt elkaar aan.

1. De leraar geeft uitleg

De leraar kondigt het onderwerp aan en legt de werkwijze uit. "Maak samen een lijst met jullie lievelingsgerecht op alfabetische volgorde: Appeltaart, Bananen-notenbrood, Chocolade... Geef een vel papier en pen door. Komt de lijst bij jou, dan schrijf jij op wat jij lekker vindt, beginnend bij de volgende letter van het alfabet."

2. Team begint met TafelRondje

Elke leerling schrijft op zijn beurt zijn bijdrage op het vel papier.

De didactische structuren van deze InfoKaart worden in detail beschreven in het boek TeamBouwers. In dit boek vindt u een uitleg over elke didactische structuur en tips en variaties die direct toepasbaar zijn in de praktijk. Meer weten? www.bazalt.nl of bel 0118-480880

Het boek Coöperatieve Werkvormen voor elke groep en ieder vak of TeamBouwers bestellen?

Ga naar shop.bazalt.nl

Workshop of studiedag over Kagan Coöperatief Leren?

Neem contact met ons op via dienstverlening@bazalt.nl.

Wil je meer tips en gratis hoofdstukken ontvangen?

Meld je dan aan voor onze e-mailings: [aanmelden](#)

